

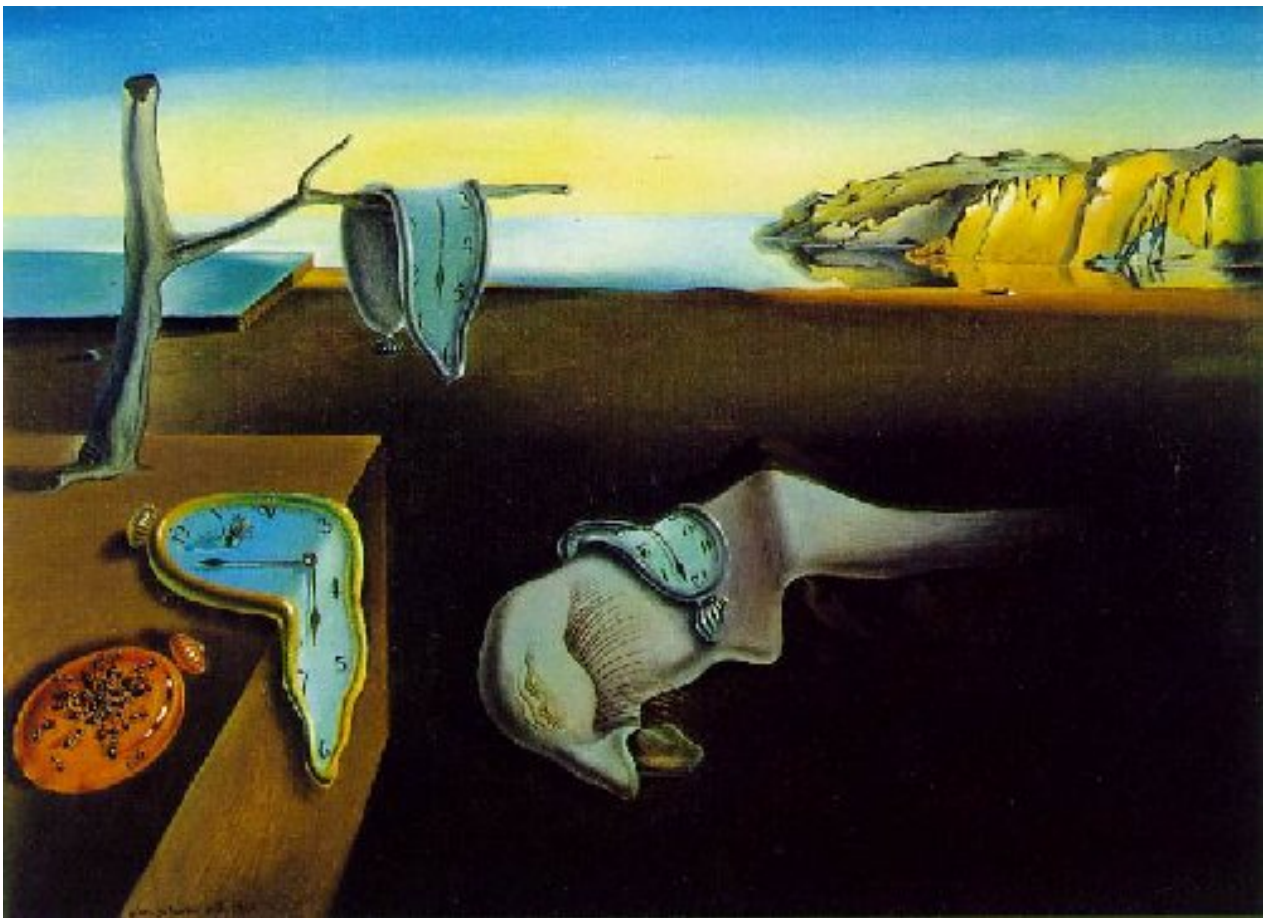

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΑΘΗΝΩΝ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ:
ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

«Ο ΧΡΟΝΟΣ»

ΤΡΙΜΑΝΔΗΛΗ ΧΡΥΣΑΪΣ
Α.Μ. 230162
Ε' ΕΞΑΜΗΝΟ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το παρακάτω κείμενο δημιουργήθηκε στα πλαίσια της εκπόνησης μιας εργασίας για το μάθημα «Κοινωνιολογία της εκπαίδευσης».

Εφόσον το θέμα που θα με απασχολούσε ήταν ελεύθερης επιλογής, αποφάσισα να διαλέξω ως θέμα το χρόνο. Χρόνος, έτσι γεικά και απέριττα! Ο χρόνος όπως τον αντιλαμβάνομαι εγώ και όπως μου φανερώνεται στην καθημερινότητα. Ο χρόνος ως φιλοσοφικό θέμα, κοινωνικό, ψυχοπαιδαγωγικό, ψυχολογικό, ιστορικό, θρησκευτικό και ανθρωπολογικό, είναι αυτό που με ανάγκασε να έχω εκ των προτέρων μια ανησυχία την οποία και κατέγραψα όσο το δυνατόν πιο αναλυτικά στα πλαίσια πάντα των δικών μου σκέψεων και συνειρμών.

Ακριβώς αυτοί οι συνειρμοί οδηγούνται από τα βιώματα που είχα μέχρι τώρα και από τον τρόπο ζωής που κινούμαι εδώ και είκοσι χρόνια. Απ'την άλλη, οι σκέψεις μου αυτές δημιουργήθηκαν από τις καινούριες ή πρόσφατες εμπειρίες λόγω της σχολής μου και λόγω του ότι όσο ζω μαθαίνω. Έτσι αυτά που πρόκειται να διβάσετε κλείνουν μέσα τους τον ψυχισμό, τα βιώματα, τους συνειρμούς και τον τρόπο γραφής μου. Ίσως για αυτό να υπάρξει κάποια δυσκολία κατανόησης μερικών καταγεγραμμένων ιδεών, αφού κάθε άνθρωπος κατευθύνει διαφορετικά τους συνειρμούς του. Θα προσπαθήσω πάντως να απευθυνθώ στον καθένα που θα διακατέχεται από καλοπροαίρετη διάθεση και περιέργια να διαβάσει την εργασία μου.

Σκοπός λοιπόν αυτής της δουλειάς ήταν να τεθούν κάποια ερωτήματα αναφορικά με το χρόνο. Είναι ερωτήματα απλά, που ίσως όλοι κάποτε να είχαμε αναρωτηθεί. Η μη πολυπλοκότητα αυτή στη θεματολογία τους, φαίνεται και από το γεγονός ότι στο τέλος κάθε θεματικής ενότητας άλλα ερωτήματα επιδέχονται απαντήσεων, άλλα όχι και άλλα δίνουν αποτελέσματα κοινότητας σκέψης και δεδομένων γεγονότων. Τουλάχιστον τίθενται αυτά τα ερωτήματα και αφού τίθενται ελπίζω να δημιουργούν ανησυχία και απορίες. Άλλωστε αυτή είναι η πεμπτουσία κάθε γραπτής εργασίας, μικρής ή μεγάλης, ερασιτεχνικής ή επαγγελματικής: η αέναη ανησυχία, που οδηγεί σε διαφωνία, σε αντίλογο, σε σκέψη, σε ανάλυση, άρα και σε ένακουραστικό –αλλά λυτρωτικό- ένδον σκάπτειν.

Καλό σκάψιμο λοιπόν...

ΕΝΑ ΑΠΛΟ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΟ

Η ώρα είναι έντεκα παρά πέντε. Βρήκα χρόνο να ξεκινήσω. Βραδάκι που όλοι ησυχάζουν, διαβάζω. Θα ήθελα να περιμένω το δείκτη να δείξει ακριβώς, έτσι για να λέω ότι ξεκίνησα 11 ακριβώς. Γιατί όλα αρχίζουν και τελειώνουν σε «ακριβώς». Η σχεδόν όλα! 9 με 12, 1 με 3, 3 με 6. Νούμερα ακριβή στην ώρα τους, αφού πάντα είναι εκεί, όταν ο δείκτης δείξει «ακριβώς». Αυτό το «ακριβώς» της ώρας και του χρόνου μου θυμίζει το «ακριβός», το επίθετο δηλαδή. «Ο χρόνος είναι χρήμα», άρα ο χρόνος στοιχίζει και άρα είναι «ακριβός». Άρα όταν ο δείκτης δείχνει «ακριβώς» έχει προχωρήσει τόσο πολύ ο χρόνος που δείχνει το πιο ψηλό, το πιο ακριβό σημείο του: την ολοκλήρωση μιας ώρας εκάστοτε. Ωραία! Είναι λοιπόν σημαντικό όταν ολοκληρώνεται μια ώρα; Ποιά ώρα; Πότε; Πρωί; Βράδυ; Για ποιόν; Ο.Κ.! Τώρα που εγώ γράφω μπορεί ένα μωρό, κάπου στον κόσμο να γεννιέται. Τώρα, στις 27/11/05 και ώρα Ελλάδος 23:10 γεννήθηκε ένα μωρό. Να σας ζήσει! Γεννήθηκε λοιπόν ένα μωρό και εξαιτίας της ώρας που διάλεξε να παλέψει για πρώτη του φορά, πρόσωπα και γεγονότα αλλάζουν ροή, κατάσταση και συναισθήματα. Ο ευτυχής μπαμπάς για παράδειγμα, μαθαίνει ότι η γυναίκα του γεννάει και αφήνει το γραφείο τρέχοντας. Πρέπει να προλάβει τη στιγμή! Τρέχοντας δε δίνει σημασία σε κάποιον που έρχεται ανάποδα. Δε λέει τίποτα γιατί βιάζεται και πέφτει πάνω του! Αυτός το –θύμα- αγανακτισμένος βρίζει –ο μπαμπάς δεν ακούει βέβαια και φεύγει- ο άλλος βρίζει την τύχη του πρωί –πρωί και νευριασμένος τα βάζει με όλους τους συναδέλφους. Κάποιος από αυτούς θα νευριάσει, κάτι που θα μεταφέρει στην οικογένειά του το μεσημέρι. Έτσι θα κλάψουν τα μικρά και η σύζυγος θα σκέφτεται πόσο χαζή στάθηκε που δεν άκουσε τότε τη μάνα της. Άρα ένα μωρό ετεροχρονισμένα αλλά και με χρονική διαδοχή έφερε ταραχή σε μια οικογένεια. Άρα ο,τι γίνεται μέσα σ'ένα χρονικό διάστημα είναι θέμα τύχης; Τυχαία γίνονται τα γεγονότα γύρω μας σε μας; Γίνονται για μας; Η κάτι που έγινε για μας, γίνεται και σε άλλον και σε άλλον; Το ότι σήμερα είμαι εδώ και γράφω από ποιον εξαρτήθηκε δηλαδή; Άρα ανάλογα με την τύχη (με την διττή σημασία της) ο χρόνος μας χαρακτηρίζεται ανάλογα.

Ο ΧΡΟΝΟΣ ΩΣ ΔΙΚΟ ΜΑΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΜΑ

Ο χρόνος περνάει ευχάριστα, επικοδομητικά, βαρετά, δημιουργικά ή....δεν ξέρω! Έχω όμως την εντύπωση πως στα μαθητικά μου θρανία και σε κάποια φοιτητικά,έγραφα και γράφω «βαριέμαι»! Και άλλοι το κάνουν!Το `χω δει! ΒΑΡΙΕΜΑΙ! Και; Βαριέσαι! Γιατί το γράφεις; Θα περάσει η ώρα νομίζεις; Και όμως εδώ είναι που κολλάει η φράση «σκοτώνω την ώρα μου»! Απίστευτο! Πως μπορεί να γίνει κάτι τέτοιο; Είναι ...πλάνη! πέρα από τα ανθρώπινα!Η ώρα,ο χρόνος υπάρχουν γύρω μας και μας καθορίζουν. Δε γίνεται ούτε να γυρίσουμε πίσω, ούτε να πάμε μπρός μες στον χρόνο. Δεν επιδέχεται ο χρόνος τροποποίηση, θα σκοτώσεις την ώρα σου; Με τι; Και νομίζεις ότι θα σκοτωθεί; Έχεις μαύρα μεσάνυχτα! (μεσάνυχτα; Να δω! Όχι ακόμα! Σε είκοσι λεπτά!). επειδή βαριέσαι, παίρνεις όπλο ένα στυλο και χτυπάς την μονοτονία με το να γράφεις ακριβώς για αυτήν την μονοτονία. Και τι είναι αυτή η μονοτονία; Ας πούμε... ώρα με αρνητικό συναίσθημα. Και γιατί αρνητικό; Γιατί είναι ίδιο! Μάλιστα! Ίδιο! Άρα η ώρα που είναι ίδια και ίδια και ίδια και ίδια, είναι η μονοτονία. Ακόμα και η λέξη «ίδια» όταν γραφτεί πολλές φορές από το ίδιο χέρι επιβεβαιώνει τη σημασία και το περιεχόμενό της. Βλέπεις συνεχώς τα ίδια σύμβολα : ιιιδδδδιιαααα. Εντάξει! Όλα μου μοιάζουν!

Έλεγα λοιπόν, ότι ο αληθινός χρόνος δεν κυλάει πάντα με τον ίδιο ρυθμό , χρωματιζόμενος απο συναισθήματα. Ναι μεν το συνεχές της διάρκειάς του , επιβάλλει μια αενάως επαναλαμβανόμενη και σταθερή ροή.Το τικ-τακ είναι ορισμένο να ακούγεται ανά δευτερόλεπτο. Είναι ίσως ο ήχος της ωρολογιακής βόμβας του Big-Bang!Ωστόσο οι διακυμάνσεις της ροής αυτής είναι δυνατόν να δημιουργηθούν υπό την επήρεια συναισθηματικής αντίληψης του χρόνου . Στην χαρά ο χρόνος περνάει γρήγορα, στη λύπη αργά, ενώ σε αγωνία και πλήξη, δε λέει να περάσει! Άρα ο άνθρωπος με το μυαλό του κάνει το ρολοϊ να πηγαίνει όπως θέλει! Το βλέπει όπως θέλει! Γιατί πώς εξηγείται να είναι 7.00 το απόγευμα και να σε ρωτάει ο πατέρας «που γύρναγες βραδιάτικα;» , γιατί εγώ το αντιλαμβάνομαι νωρίς και αυτός αργά; Οι αχτίδες του ήλιου έχουν σβηστεί και το βλέπουμε εξίσου και οι δυο. Θέλουμε και το βλέπουμε έτσι; Τελικά ποιος είχε λάθος; Η ώρα και η αντίληψη του χρόνου είναι υποκειμενικές; Άρα μήπως ο χρόνος ή η έννοια του χρόνου είναι ανθρώπινο δημιούργημα και ο άνθρωπος το κατέχει; Το μεταλάσσει και παίζει; Δυο φορές το χρόνο η ώρα αλλάζει. Μόνη της; Όχι! Εμείς την αλλάζουμε. Άρα, είμαστε κυρίαρχοι σε κάτι που κυριαρχούσε πριν από εμάς και θα κυριαρχεί και μετά από εμάς; Αν την μέρα που αλλάζει η ώρα όλος ο κόσμος ξεχαστεί ή κοιμάται και δεν την αλλάξει στα ρολόγια του τι θα γίνει; Οι στιγμές θα περνάνε το ίδιο βαρετά για όποιον βαριέται! Άρα ανούσιο, μάταιο να βαριέσαι! Δε βγάζει πουθενά! Καλύτερα να θυμάσαι κάτι. Τουλάχιστον πας νοητά τον χρόνο πίσω. Νοητά; Ορίστε! Ο χρόνος πάει νοητά πίσω! Και αυτό δεν είναι βλακεία γιατί ο χρόνος είναι τελικά κάτι νοητό και νοητά τον παώ πίσω και

θυμάμαι, νοητά τον παώ μπρος και φαντάζομαι! Φαντάζομαι και λέω «όταν _____, θα _____»!

«Όταν»! Μεγάλη λέξη! Αντιφάσκει από μόνη της. Όταν : ότε + άν. Ότε: σημαίνει κάτι που επίκειται χρονικά να γίνει και είναι σίγουρο! Αναφέρεται με

σιγουριά σε μια πράξη του μέλλοντος που θα λάβει χώρα, ή σε μια πράξη του παρελθόντος που έλαβε χώρα – πάει και τελειώσε. Αν: σημαίνει το υποθετικό. Είναι δυο γράμματα μόνο για το «δεν ξέρω»! Όλα είναι φλου! Τίποτα δεν είναι σίγουρο ότι θα γίνει! Άρα το «όταν» είναι μια λέξη που δείχνει πόσο μπερδεμένος είναι ο άνθρωπος! Το «ότε» δείχνει τη σιγουριά του να προβλέψει ή την πλάνη του, πως ότι θα ονειρευτεί θα βγει αληθινό. Το «αν» δείχνει την ανθρώπινη αδυναμία να προβλέπουμε και τη δυνατότητα να φανταζόμαστε. Και φανταζόμαστε με ένα αίσθημα ταπεινοφροσύνης στη φαντασία: και αν γίνει; και αν δεν γίνει; Ίσως τότε να μην είναι ταπεινοφροσύνη ή έκπτωση στη φαντασία αλλά μια ... πισινή! Μην πούμε καμιά κουβέντα γι αβάθος χρόνου και εκτεθούμε! Σε ποιον; Μα στους άλλους στου οποίους εκτεθήκαμε λέγοντας τα όνειρά μας. Σε μας τους ίδιους, γιατί παραπιστέψαμε στις δυνάμεις μας. Μα, στα αλήθεια! Στον μόνο που εκτεθήκαμε είναι ο χρόνος που πιστέψαμε ότι τον ορίζουμε. Με ένα «θα» λοιπόν, εκτιθέμεθα στον χρόνο. Όπως λέω πάντα: « μεγάλη κουβέντα το 'θα'!». Ξέρεις τι θα σου ξημερώσει αύριο; Τι πρόκειται να γίνει σε λίγο; Αν ζήσεις ή αν πεθάνεις; Και αλοίμονο! Από «θα» αρχίζει η λέξη «θάνατος»!

Ξεκινώντας μια άλλη αναζήτηση, διαπιστώνω ότι το «θα» και ο «θάνατος» σχετίζονται έστω και εμφανισιακά! Όταν λες «θα» καλό θα ήταν να το σκέφτεσαι πρώτα. Γιατί μπορεί να μην υπάρξεις για να ενσαρκώσεις αυτό το «θα» της μελλοντικής σου αυτής πράξης που φαντάστηκες ότι θα γίνει σε βάθος χρόνου. Αντί για το «θα» της θέλησής σου να γίνει κάτι, μπορεί να σου συμβεί... θάνατος και εκεί σταματάει η κουβέντα. Γιατί ο θάνατος είναι απόλυτος. Σταματάει τον βιολογικό χρόνο του καθενός και αναιρεί το «θα». Τι παράξενη σχέση μεταξύ του «θα» και του «θανάτου»! Το «θα» και η προσεκτική χρήση του σε βοηθά να έχεις μνήμη θανάτου, και ο θάνατος σε βοηθά να χρησιμοποιείς προσεκτικά το «θα». * Ανατριχιαστικό να έχει κανείς μνήμη θανάτου. Συνήθως οι ηλικιωμένοι έχουν. «Ναι, παιδάκι μου! Αύριο πρώτα ο Θεός θα σε δω! Να ζω μέχρι τότε ». τα παιδιά δεν γνωρίζουν νομίζω καλά-καλά την έννοια του θανάτου. Κάνουν όνειρα με τέτοια άνεση. Κάποτε μια φίλη μου μού είχε αφιερώσει σε μια σελίδα: «Ζήσε την κάθε σου μέρα σα να ήταν η τελευταία και η καλύτερη». Είναι σα να λέει «μπορεί να πεθάνεις τώρα κοντά, οπότε δώστα όλα τώρα να προλάβεις». Δεν είναι τυχαίο ότι οι συγγενείς ανθρώπων που πρόκειται να πεθάνουν τους βοηθούν να περάσουν τις τελευταίες μέρες ευτυχισμένα και με πληρότητα.

* Ίσως οι αρχαίοι Έλληνες να είχαν ανακαλύψει την σχέση του 'θα' και του 'θανάτου' και γι' αυτό να χρησιμοποιούσαν μονολεκτικά τον μέλλοντα....

Η ΑΝΑΓΚΗ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΓΙΑ ΑΙΩΝΙΟΤΗΤΑ-ΥΣΤΕΡΟΦΗΜΙΑ

Μου είπαν κάποτε ότι αλήθεια θα πεί άρση της λήθης, της λησμονιάς * .Άρα ο αληθινός είναι αυτός που δεν ξεχνάει. Και “δικαίωμα στη λήθη έχουν οι ηλίθιοι και οι νεκροί”. Επειδή οι άνθρωποι λοιπόν μισούν τον θάνατο, λογικά θα μισούν και τη

λήθη. Ταυτόχρονα, τα ανθρώπινα μέτρα που είναι μικρά μπροστά στο Υπερφυσικό, με τεχνάσματα προσπαθούν να μεγαλώσουν! Εφόσον τον θάνατο δε μπορούν να τον καταργήσουν, τον μετουσιώνουν σε μια άλλου είδους ζωή, που είναι αιώνια και τη λήθη τη μετατρέπουν σε μνήμη ή και σε υστεροφημία. Οποιος πεθαίνει, για τους άλλους, ζει αιώνια παρατείνοντας τον χρόνο και επιμηκύνοντάς τον παρά φύσιν. Δηλαδή είναι τόσο δυνατή η θέληση των ανθρώπων να απορρίψουν τον θάνατο, που δεν 'αφήνουν' κανέναν να φτάσει στο τέλος της ζωής του. Στο σημείο μηδέν της απόλυτης ηρεμίας και ακινησίας, οι άνθρωποι καταστρατηγούν το ρολόι του νεκρού. Δεν τους φοβίζει αυτός καθεαυτός, αλλά το παράδοξο του ρολογιού του, που σταμάτησε. Το παίρνουν λοιπόν, το κουρδίζουν και το βάζουν στην τσέπη του, για να μην ξεχαστεί (ο ίδιος και τους λησμονήσει) και για να μην ξεχαστεί (από τους ανθρώπους): 'Αιωνία σου η μνήμη αξιομακάριστε (γιατί θα ζεις αιώνια) και αξιομνημόνευτε (γιατί σου έχουμε δώσει το ρολόι της α-λήθειας) αδελφέ ημών.

Και επειδή scripta manent θα λαξεύσουμε το όνομά σου, για να μείνει και να σε θυμίζει. Είναι σα να προσδίδεται η ανάγκη για θύμηση πάνω σ'ένα υλικό. Η αντικατάσταση αυτή των πραγμάτων, που γίνεται, με τον άνθρωπο που φεύγει είναι κάτι γνωστό σε όλους μας. Αγάλματα και προτομές (ακούστε τα μήπως κάνουν τικ-τακ) , κατάθεση δημιουργιών των ανθρώπων αυτών στον κόσμο των ιδεών (ποιήματα, συγγράματα..) και στον κόσμο των συμβόλων (σκαλιστές καρδιές με αρχικά ονομάτων)...

* Ίσως και της λεμονιάς, κατά το λαϊκό άσμα: Μη καλέ, μη παραμυρίζεις τόσο και με κάνεις και νυχτώσω...

Μερικοί, ήδη από τη ζωή τους επιζητούν να μείνει το όνομά τους εις τους αιώνας των αιώνων και θεωρούν την υστεροφημία χαρακτηριστικό κάθε γενναίου άνδρα. Η ζωή των αρχαίων Ελλήνων ήταν εποτισμένη με υστεροφημία και κατακλυσμένη από σπουδαία οικοδομήματα, ηρωικούς πολέμους και γενναίες καγαθές πράξεις που θα θυμίζουν ες αεί τα κατορθώματα των ανδρών. Η έννοια της υστεροφημίας ντοπάριζε με φιλότομο τους ανθρώπους που ήθελαν απλά να τους θυμούνται οι επόμενες γενιές με αγάπη και θαυμασμό. Έτσι έκαναν ενάρετες πράξεις. Αυτό βέβαια δεν κρύβει εγωκεντρικές ματαιοδοξίες, αλλά κάτι το πολύ ανθρώπινο: κάθε κοινωνικό όν μπορεί να αισθάνεται ευτυχισμένο όταν έχει υψηλό το αυτοσυναίσθημά του και όταν χαίρει εκτιμήσεως από τους συνανθρώπους του. Με την υστεροφημία λοιπόν, το ένα σκέλος της ευτυχίας υπάρχει ήδη. Χάρη σε αυτήν και άρα, χάρη στο χρυσό... ρολόι του Περικλή που χτυπάει ακόμα, φτιάχτηκε κάποτε ο Παρθενώνας για τη δόξα της Αθήνας. Γιατί και τα ερείπια να έμεναν, πάλι θα ξέραμε ποιο ήταν το μεγαλείο της Αθήνας, ενώ για την Σπάρτη αμφισβητήθηκε ακόμα και το μέρος που κάποτε χτίστηκε.

Έτσι λοιπόν, το παράξενο και το κακό του θανάτου και της λησμονιάς, εξαλείφεται χάρη στην α-λήθεια της αιωνιότητας του ανθρώπου. Ο θάνατος τουλάχιστον στην αρχαία Ελλάδα και στην Ορθοδοξία, δεν είναι κάτι μη αναστρέψιμο, αλλά στιγμιαίο ή πρόσκαιρο.

Η ΑΙΩΝΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΘΕΟΥ/ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ

Το «παρα φύσιν» της ύπαρξης του θανάτου που ποτέ δεν μπόρεσε να κατανοήσει ο άνθρωπος το μετουσίωσε σε αιώνια ζωή, όπως γράφτηκε νωρίτερα. Αυτή η μετατροπή, όμως, δεν αφορούσε μόνο τον εαυτό του και τους γύρω του.

Όσο δύσκολη είναι η κατανόηση του θείου στοιχείου άλλο τόσο είναι και η κατανόηση της φύσης του θανάτου. Εφόσον δηλαδή κάτι άπιαστο (θάνατος) επιδέχεται «αιωνιοποίηση», πόσο μάλλον η έννοια του Θεού. Γιατί δηλαδή ο Θεός να μην έχει ρολόι; Οι άνθρωποι με μηχανισμό άμυνας του Εγώ την προβολή, προέβαλαν το ακατανόητο του χρόνου και του θανάτου στο θείο στοιχείο. Σε όλες τις θρησκείες ο θεός/οι θεοί και οι θεές έχουν το υπερφυσικό της αθανασίας, της αιωνιότητας ή και ακόμα της αναρχίας. Έτσι, οι θεοί του Ολύμπου είναι αθάνατοι και αιώνιοι. Άλλωστε, τρέφονται με Νέκταρ και Αμβροσία. Βέβαια, μεγαλώνουν αλλά παραμένουν αθάνατοι σε ακμαία ηλικία, πράγμα που δείχνει το μπέρδεμα των ανθρώπων σχετικά με το χρόνο.

Ο Θεός των χριστιανών είναι άναρχος, ακατανόητος, απερίγραπτος, ακατάληπτος και φυσικά αιώνιος, ενανθρωπίστηκε κατά το ένα τρίτο και εμφανίστηκε στους ανθρώπους για τη σωτηρία τους. Και πόνεσε για αυτούς και θυσιάστηκε. Και πέθανε σαν άνθρωπος και αναστήθηκε σαν Θεός που από τότε ζει εσ αεί. Δεδομένου ότι ο άνθρωπος (άνω θρώσκω) είναι ποιημένος κατ' εικόνα και καθ'

ομοίωση με το Θεό, πώς να νη γίνει αθάνατος σαν αυτόν; Ακόμα η ιδιότητα του μέντορα που είχε ο Ιησούς Χριστός, άρα και οι προσδοκίες των ανθρώπων να τους καθοδηγεί και να τους εμπνέει, αμέσως συμπίπτουν με την αιώνια ύπαρξη του και με την αγάπη του, που πάντα στέγει, πάντα πιστεύει, πάντα ελπίζει, πάντα υπομένει για αυτούς.

ΚΙΝΗΣΗ ΩΣ ΑΠΑΡΧΗ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

Η λέξη «τώρα» είναι μια λέξη που δηλώνει το παρόν. Αυτή του η παρόντικη έννοια ήδη πολλούς έχει μπερδέψει. Ο παρελθοντικός ενεστώτας εκτός από την αμμεσότητα που εκφράζει, ίσως να φανερώνει και την γενική πλάνη που υποπίπτουμε όταν προσπαθούμε να αποδώσουμε στο τώρα την παροντική του σημασία. Γιατί πολύ απλά 'τώρα' δεν υπάρχει!

Με την ολοκλήρωση της προφοράς του /α/ , το τώρα έχει γίνει παρελθόν! Αρα δεν υπάρχει παρόν, αλλά μόνο παρελθόν και μέλλον! Τότε γιατί υπάρχει η λέξη τώρα; Θα έχει κάποια σημασία, έστω και εμπειρική. Όταν λέει κάποιος 'τώρα' σημαίνει ότι τώρα γράφω και γράφω και γράφω και γράφω.... Αυτό που διαχώρισε το τώρα από το πριν, είναι ότι πριν δεν έγραφα. Και αυτό που θα διαχωρίσει το τώρα από το μετά, είναι ότι μετά δε θα γράφω! Θα σταματήσει δηλαδή η επανάληψη αυτής της πράξης.

Αρα ο άνθρωπος καθορίζει την εναλλαγή πρωτερόχρονου, ταυτόχρονου και υστερόχρονου ανάλογα με την επανάληψη των πράξεών του. Επομένως, ο χρόνος εκτός από τις συναισθηματικές αποχρώσεις που παίρνει (λόγω της προβολής των δικών μας συναισθημάτων σε αυτόν), παίρνει και διαστάσεις από τις πράξεις μας που εναλλάσσονται! Ορίζοντας αυτή την εναλλαγή των πράξεων ως κίνηση και τις πράξεις ως ακρογωνιαίο λίθο του χρόνου, τότε η κίνηση είναι η αρχή του χρόνου.. Αν προσπαθήσω να το αποδείξω εμπειρικά ή στο πλαίσιο των ιδεών, δεν έχω παρά να σκεφτώ το ανάποδο. Δηλαδή αντί να ψάξω την αρχή, ας ψάξω να βρω πώς θα ήταν το τέλος. Πώς θα ήταν το 0 του χρόνου..

Μηδέν..ησυχία..τίποτα. Καμία εναλλαγή, καμία κίνηση, σκοτάδι, ίσως και όχι οξυγόνο, ίσως και μόνη εγώ σαν κάμερα να κοιτάω το 0. Είμαι στο 0 του χρόνου και βαδίζω πάνω του, πάνω στο 0 δηλαδή..Μα..βαδίζω πάνω σε μια γραμμή που δεν έχει αρχή και τέλος, σε ένα οβάλ σχήμα! Καμία εναλλαγή. Εγώ βαδίζω σταθερά και ομοιόμορφα. Απ'όπου και να ξεκινήσω το ματαιόδοξο περπάτημα, είναι το ίδιο! Δεν έχει το 0 μια κορφή, όπως αυτή του τριγώνου ή του τετραγώνου, για να πω ότι έφτασα σε ένα κραταιό σημείο. Άρα το καρδιογράφημά μου στο τέλος του χρόνου,είναι μια γραμμή ευθεία, χωρίς κορυφές, καμπύλες, εναλλαγή και κίνηση. Άρα είμαι νεκρή! Επομένως, τέλος του χρόνου = θάνατος!

ΣΧΟΛΙΟ: Γιατί μου φαίνεται ότι κατέληξα σε κάτι δεδομένο και παλιό όσο κι η υπόσταση του ανθρώπινου όντος;

Επομένως, στην παραπάνω εξερεύνηση, η αντίθετη πορεία του βέλους θα μου δείξει την αρχή του χρόνου, άρα την ζωή, άρα την εναλλαγή των καταστάσεων (αφού ζω), άρα...την κίνηση!!! Διαπιστώνουμε λοιπόν, ότι αρχή του χρόνου = κίνηση. Σε περίπτωση που απέδειξα κάτι τέτοιο μέσα από τον κόσμο των ιδεών, έχει καλώς! Τώρα, μάλλον θέλουμε και τεκμήρια...

Λοιπόν, μια φορά κι έναν καιρό, ακούστηκε σε μια γειτονιά με αστέρια ένας δυνατός κι εκωφαντικός κρότος. Άλλοι είπαν ότι ήταν βόμβα, άλλοι ότι ρεύτηκε ο Θεός και άλλοι είπαν αδιάφορα: « *Ήταν απλώς..ένα big bang*».Και εμείς κρατήσαμε το τελευταίο, ως το πιο ανώδυνο στην εξήγησή του. Με το big bang έχουμε μια μεγάλη έκρηξη άρα και κίνηση! Αφού λοιπόν έχω κίνηση, θα έχω και χρόνο. Αυτός ξεκίνησε από τότε που κάποιοι άκουσαν τον θόρυβο ή που κάποιοι απόγονοί τους το υπέθεσαν. Η κίνηση αυτή ήταν τόσο έντονη και τόσο αόριστα δημιουργική, που ο χρόνος θα έπρεπε να την προσδιορίσει. Τί εννοώ; Εξαιτίας της κίνησης από το big bang, εκτινάχθηκαν πολλά, πολλά μικρά μόρια. Αυτά έφτιαξαν τον κόσμο, τα φυτά, τα ζώα και τον άνθρωπο. Άρα η κίνηση έχει ως συνακόλουθα τη δημιουργία ζωής, που όμως έχει ήδη φτιαχτεί, για να ορίζεται από τον χρόνο: Όλα έχουν αρχή και ημερομηνία λήξης και ο χρόνος είναι αυτός που το επιβεβαιώνει αυτό. Γιατί απλά, ο χρόνος ορίζει ότι κάτι ζει, ότι είναι ζωντανός οργανισμός. Ας πάρουμε για παράδειγμα, ένα αντικείμενο από χρυσό. Ο χρόνος σχεδόν δεν το αγγίζει. Ενώ πάνω από έναν άνθρωπο, ο χρόνος σηματοδοτεί την ύπαρξη. Άρα, χρόνος-ζωή-ύπαρξη είναι αλληλένδετα! Μοιάζει τραγικό, οξύμωρο κι ανατρεπτικό αν σκεφτούμε ότι η γέννηση ενό ανθρώπου είναι ένα ρολόι που μετράει αντίστροφα για τον θάνατό του. Κάθε έτος στη ζωή μας, που συμπληρώνεται κάθε τριακόσιες εξηνταπέντε μέρες, είναι ένα γεγονός που γιορτάζεται με χαρακτηριστικές δραστηριότητες, αλλά που σημαίνει το πλησίασμα προς το τέλος.

ΚΛΕΨΥΔΡΑ: Η ΑΥΤΑΙΠΑΤΗ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ

Η κλεψύδρα λένε πως μετράει τον χρόνο. Κι όμως μέσα σε μια κλεψύδρα, μπορεί κανείς να σκεφτεί ότι υπήρξε και ότι δεν υπήρξε! Θα προσπαθήσω να αποδείξω κάτι τέτοιο με την βοήθεια του σκεπτικιστή Αρκεσίλαου και τα 'σρωείτα' επιχειρήματά του:

« Όλοι μας παραδεχόμαστε ότι ένας κόκκος σιταριού δεν είναι σωρός. Έτσι, αν προσθέσουμε στον κόκκο αυτό του σιταριού έναν άλλο ομοειδή κόκκο, πάλι οι δύο αυτοί κόκκοι μαζί δεν αποτελούν σωρό. Είναι σα να λέμε ότι μηδέν και μηδέν ισούται με μηδέν. Και αν στους δύο αυτούς κόκκους σιταριού προσθέσουμε έναν ακόμα ομοειδή κόκκο, πάλι οι τρεις αυτοί κόκκοι μαζί δεν συνιστούν σωρό. Το να προσθέσει κανείς στα δύο μηδενικά, που ισούνται με μηδέν, ένα ακόμα μηδέν, το αποτέλεσμα δεν αλλάζει. Έτσι είναι δυνατόν στον εκάστοτε υφιστάμενο αριθμό κόκκων σιταριού να προσθέτουμε συνεχώς έναν ομοειδή κόκκο, χωρίς ποτέ να μπορούμε να ισχυριστούμε ότι έχει σχηματιστεί σωρός- έστω και αν, εντωμεταξύ, έχει δημιουργηθεί μπροστά μας ένα ολόκληρο βουνό από δέκα, ας πούμε, χιλιάδες κόκκους σιταριού. Το ίδιο αυτό επιχείρημα του σωρείτη είναι δυνατό να διατυπωθεί κατά τρόπο αντίστροφο. Αν από έναν αριθμό δέκα χιλιάδων κόκκων σιταριού, που αποτελούν σωρό, αφαιρεθεί ένας κόκκος, οι υπόλοιποι εννέα χιλιάδες εννιακόσιοι ενενήντα εννέα κόκκοι θα εξακολουθούν να αποτελούν σωρό. Η επίπτωση που θα έχει η αφαίρεση του ενός κόκκου σιταριού πάνω στους υπόλοιπους κόκκους θα είναι αμελητέα. Με την συνεχή (την αμελητέα κάθε φορά) αφαίρεση ενός κόκκου σιταριού, θα καταλήξουμε τελικά σε ένα μόνο κόκκο σιταριού. Τότε θα έχουμε την εντύπωση ότι ενώπιόν μας βρίσκεται ένας σωρός, ενώ, εξ ορισμού, ένας κόκκος δεν είναι σωρός.»¹

Για την περίπτωση μας λοιπόν, ας αντικαταστήσουμε τους κόκκους σιταριού με κόκκους άμμου! Είτε προστίθεται, είτε αφαιρείται ένας κόκκος εκάστοτε, το αποτέλεσμα είναι μηδαμινό! Σα να μη προχωράει η ώρα. Αλλά...μια στιγμή! Τότε πώς γίνεται να μετράμε την ώρα με τις κλεψύδρες; Αυτός που τις ανακάλυψε, τί δεν είχε σκεφτεί ή τί είχε σκεφτεί; Στα αυθαίρετα πλαίσια της συνηθισμένης ανθρώπινης λογικής, μόνο όταν σχηματιστεί το αμμολοφάκι, θα μπορεί κανείς να ισχυριστεί ότι πέρασε η ώρα. Κρίμα! Κρίμα για μία κλεψύδρα, να μη μπορεί να μετρήσει τον χρόνο χάρη στις επιμέρους στιγμές του, αλλά μόνο χάρη στη δυνατότητά του να...κορυφώνεται! Γιατί ξέρετε, οι στιγμές στιγματίζουν την ζωή μας! Αλλά πάντα αυτό που μας μένει μετά από την ολοκλήρωση ενός χρονικού

διαστήματος (365 μέρες π.χ) δεν είναι οι στιγμές που τον χάραξαν, ούτε τα μικρά γεγονότα που τον άλλαξαν, παρα μόνον η καθεαυτή ολοκλήρωσή του.

Κάθε χρόνο, την τελευταία μέρα του, γίνονται ανασκοπήσεις «των μεγάλων γεγονότων» που συνέβησαν την χρονιά εκείνη. Δεν σκεφτήκαμε όμως ότι τα μεγάλα γεγονότα, αποτελούνται από τις κορυφώσεις ενός πλήθους στιγμών, που μεταξύ τους είχαν αιτιοκρατικές ή και χρονικές σχέσεις. * Ο δρόμος που διανύθηκε ώστε να θεωρηθεί από κοινού ένα γεγονός κορυφαίο και ανατρεπτικό, χαρακτηρίζεται από την τελική του έκβαση και όχι από τη διάρκεια που συνθέτουν επιμέρους στιγμές. Δεν έχουμε καταλάβει ότι πια σημασία δεν έχει η Ιθάκη, αλλά το ταξίδι. Ταξιδεύουμε χωρίς να κοιτάμε γλάρους και ήλιο, αλλά μόνο τον προορισμό. Έχετε δει ποτέ χάρτες μεγάλων θαλασσοπόρων; Σχεδιάζουν με κόκκινες, παχιές, γραμμές την πορεία του ταξιδιού και ενώνουν την αφετηρία με το τέρμα. Κάτω από τις γραμμές αυτές κρύβονται ολόκληρα ναυτικά μίλια, φτωχά από περιγραφές, που με προκαλούν να τα ντύσω με φαντασία...Ε λοιπόν, τις σηκώνω και σα να'ναι τώρα βλέπω μια αλμυρή σταγόνα που πετάχτηκε απ'τα κουπιά στο πρόσωπο του Κολόμβου, και τους παπαγάλους του Μαγγελάνου να χαλούν τον κόσμο με τις κραυγές τους....

* Αν ασχολούμασταν ίσως με αυτές, θα μπορούσαμε να προλάβουμε τις άσχημες επιπτώσεις των μεγάλων γεγονότων ή να τα καλύτερεύαμε προς όφελος όλων.

¹ Αρχές Φιλοσοφίας Ενιαίου Λυκείου Θεωρητικής Κατεύθυνσης, Θεοδόσιος, Ν.Πελεgrίνης, ΟΕΔΒ 2001, σ.35-36

Είναι φανερό λοιπόν ότι ο χρόνος έχει ως απαρχή του την κίνηση και όταν θες να σταματήσεις το χρόνο, σταματάς την κίνηση. Αυτό το έχουν καταλάβει τα παιδιά μέσα από το αναπτυξιακό φαινόμενο της φαντασίωσης του Πήτερ Παν. Πρόκειται για μια εκδήλωση γνωστικής έπαρσης μέσα από την επιθυμία του παιδιού να παραμείνει παιδί, εάν πρόκειται όταν ενηλικιωθεί να γίνει «βλάκας σαν τους μεγάλους». Στο μυθιστόρημα του Πήτερ Παν (Barrie 1911/2000) ο κεντρικός ήρωας αρνείται να μεγαλώσει: «Τώρα ήταν τρομερά αναστατωμένος. Δεν θέλω να μεγαλώσω ποτέ, είπε με πάθος. Θέλω να είμαι πάντα μικρό αγοράκι και να διασκεδάζω»². Τα παιδιά, λοιπόν, θέλουν να παγώσουν το χρόνο, να σταματήσουν την κίνηση των σωμάτων τους, την αναπτυξή τους. Και προκειμένου να το πετύχουν μένουν στη Χώρα του Ποτέ (Never Neverland). Σ' αυτή τη χώρα ο χρόνος δεν περνάει γι' αυτά, τον έχουν σταματήσει. Και τί λύπη για τον Πήτερ Παν που φεύγει και γίνεται μεγάλος! Κάνουν τα πάντα για να τον πείσουν να μείνει μαζί τους και να μην μεγαλώσει. Ο Πήτερ Παν, όμως, θε φύγει ακολουθώντας τους ρυθμούς της ζωής. Είναι εκπληκτικό, ωστόσο, ότι τα παιδιά αυτά σταματώντας την αναπτυξή τους αναλαμβάνουν και τις συνέπειες. Δεν υπάρχει πουθενά ούτε μια μαμά να τα προσέξει, να τους φέρει να φάνε. Είναι παιδιά-μεγάλοι που αυτοεξυπηρετούνται και μάλιστα μάχονται τους πειρατές και τον κάπτεν Χουκ. Βλέπουμε λοιπόν μια εξισορρόπηση των καταστάσεων: Το παράδοξο του να παραμένει κανείς για πάντα παιδί αντισταθμίζεται με το να φέρεται και να τα καταφέρνει σαν μεγάλος.

Απ' την άλλη, ο κάπτεν Χουκ μισεί τα ρολόγια και το αέναό τους τικ-τακ. Γιατί; Μήπως γιατί είναι ένας θόρυβος ενοχλητικός; Μήπως γιατί αυτός είναι μεγάλος και ζηλεύει τα παιδιά; Θέλει ίσως, να σταματήσει το χρόνο, σπάζοντας απλά τα φερέφωνα του, τα ρολόγια! Μάταιος κόπος! Και γιατί, όταν παίρνει με το μέρος του τον γιο του Πήτερ Παν, τον βάζει να σπάσει το ρολόι τσέπης του πατέρα του; Μήπως το ρολόι συμβολίζει τον μεγάλο-μπαμπά; Ίσως επειδή ο χρόνος καταπιέζει τους ανθρώπους και ο μπαμπάς-Πήτερ Παν καταπιέζει το γιό του. Σπάζοντας το ρολόι και την καταπίεση, διαλύεται και ο μπαμπάς-καταπιεστής (που δεν άφηγε το γιο του να κάνει μπουρμπουλήθρες στο γάλα του!). Επομένως, να μια σχέση χρόνου-καταπίεσης, άρα και άγχους. Υπάρχουν άνθρωποι γύρω μας που έχουν μία αίσθηση άγχους εκπορευόμενου απ' το χρόνο, που την αντιλαμβάνονται σαν υποχρέωση, ακρίβεια και συνέπεια. Αν δεν έχουν ρολόι ανά πάσα ώρα, νιώθουν τυφλοί.

² Θέματα αναπτυξιακής ψυχολογίας, Ευαγγελία Γαλανάκη, Άτραπος 2003, σ.75

ΧΡΟΝΟΣ, ΚΥΚΛΟΙ ΖΩΗΣ

«Πώς περάσαν έτσι τα χρόνια;» όλοι μας έχουμε κάποτε αναρωτηθεί. Είναι κουβέντα που την ακούς από ανθρώπους που έχουν περάσει την ολοκλήρωση κάποιου ή κάποιων κύκλων ζωής. Από τα 18 και πάνω, παιδιά που μόλις τέλειωσαν το σχολείο για πρώτη φορά γίνονται θεατές της ζωής τους. Πρώτα, λοιπόν, κλείνει ο κύκλος του σχολείου. Εκεί λες: «πάει το σχολείο! Έχω τη ζωή μπροστά μου». Μετά – ας πούμε- κλείνει ο κύκλος των σπουδών. Εκεί θα πεις με νοσταλγία: «Πώς πέρασαν τα χρόνια;» Θα θυμάσαι τα ανέμελα χρονάκια που κάποιος πανέξυπνος πρῶτανης

σκέφτηκε να σταματήσει, δίνοντάς σου πτυχίο! Η νοσταλγία είναι γλυκιά! Έχεις τους συμφοιτητές σου, συναδέλφους πια και θα συναντιέστε που και που στις διακοπές που θα κάνεις κάθε τόσο. Μία στις Σέρρες που μένει η Μαριάνθη, μία στα Τρίκαλα που μένει η Ρούλα...και θα θυμάσαι τη Μαρία από τη Μήλο, τον Βησσαρίωνα από τα Τρίκαλα, τον Γιάννη από το Λουτράκι...(Μαρία από τη Σπάρτη κι Ορέστη από το Βόλο στο έτος μου δεν είχα!).

Μετά –λέμε τώρα- θα παντρευτείς κλείνοντας τον κύκλο της εργένικης ζωής. Εκεί η νοσταλγία μάλλον είναι γλυκόπικρη...δεν ξέρω...έτσι το φαντάζομαι. «Πώς περάσανε τα χρόνια; Μήπως δεν έχω ζήσει τη ζωή μου; Μήπως να μην παντρευτώ;» Αλλά και δύο ζωές να είχαμε, πάλι δε θα προλαβαίναμε να ζήσουμε και να κάνουμε όλα αυτά που είχαμε σκοπό. Εδώ ταιριάζει αυτό που λέει ο πατέρας μου : «Γεννιόμαστε πολλοί και πεθαίνουμε ένας». Θέλει να πει ότι γεννιόμαστε με πολλά ταλέντα και περισσότερες εν δυνάμει ικανότητες. Όμως θα επιλέξουμε μόνο μία, δύο, το πολύ τρεις, για να καταπιαστούμε γιατί ο χρόνος δεν φτάνει! Άλλωστε είναι και οι βιοποριστικοί λόγοι που παρεμβάλονται καθιστώντας τις εν δυνάμει σε εν αδρανεία ικανότητες. Όλοι αυτοί που έχουν χόμπυ, ή που αποκαλούνται ερασιτέχνες, είναι άνθρωποι που δεν αφήνουν στιγμές κενές, να τους φύγουν ανεκμετάλλευτες, χωρίς να εκδηλώνουν τους πολλαπλούς τους εαυτούς και τα ενδιαφέροντα τους. Πάνε κόντρα στη «τσιγγουνιά» του χρόνου, να επιμένει να διαρκεί ετησίως μόνο 365 μέρες από τη ζωή τους. Και είναι εκπληκτικό τί μπορεί ένας έστω από τους πολλούς μας εαυτούς να κάνει! Επανερχόμενη όμως στο αρχικό μας θέμα, στους κύκλους ζωής, θα ήθελα να συμπληρώσω ότι δεν πρόκειται να αναφέρω περισσότερους. Και αυτό διότι είναι γνωστοί σε όλους μας αλλά και αβέβαιοι ως προς την ύπαρξή τους. Vanitas vanitatum et omnia vanitas (ματαιότης ματαιοτήτων, τα πάντα ματαιότης) έλεγε τουλάχιστον ο Λατίνος πειρατής στις πειπέτειες του Αστεριξ.

Οπωσδήποτε πάντως υπάρχουν κι άλλοι τρόποι για να αντιλαμβανόμαστε το πέρασμα του χρόνου. Ο πρώτος τρόπος είναι οι άλλοι! Όταν γυρνάω στην πόλη μου και βλέπω τα μωράκια της γειτονιάς, να είναι ολόκληροι άνθρωποι, αναρωτιέμαι πώς και ακόμη δεν έχω άσπρες τρίχες! Και είμαι έτοιμη να πω «βρε πώς μεγάλωσες! Ολόκληρη κοπέλα έγινες!», αλλά σταματάω αμέσως, γιατί πάντα τέτοιες φρασούλες με εκνεύριζαν όταν ήμουν παιδί! Ποτέ δεν έδειχνα υπομονή σε κάτι τέτοια κοπλιμέντα, πόσο μάλλον σε φάσεις που ζούσα υπο την φαντασίωση του Πήτερ Παν! Καημένη κυρία Πόπη! Πόσο την είχα αδικήσει! Ίσως να έβλεπε ότι μεγαλώνει μέσα από εμένα!

Ο άλλος τρόπος είναι ο καθρέφτης! Μια λεία επιφάνεια που είναι τόσο επίπεδη και ρηχή, όσο και αυτό που αντικατοπτρίζει. Είσαι νέος; Θα σε δείξει νέο! Είσαι γέρος; Θα σε δείξει γέρο! Στην ουσία, καθρέφτης είναι μια τηλεόραση που δείχνει τί βλέπουν οι άλλοι όταν σε αντικρύζουν. Πράγμα που εξαρτάται από το πώς έχεις επιμεληθεί την εικόνα που βγάζει η τηλεόραση αυτή. Η αλήθεια πάντως είναι ότι δεν την επιμελούμαστε και πολύ, γιατί ίσως αρνούμαστε να δούμε την πραγματικότητα: ποιός έχει κάτσει να κοιταχτεί στον καθρέφτη του όταν είναι θυμωμένος; Να δει τις κόρες των ματιών του που συστέλονται, τα χείλη που μικραίνουν από πείσμα και το πρόσωπο κοκκινισμένο. Άρα δεν θα ξέρει πώς τον φοβάται κάποιος όταν τον βλέπει έτσι. Ποιός έχει σπαταλήσει στιγμές του, να κοιταχτεί όταν..ζηλεύει; να παρατηρήσει το ερευνητικό βλέμμα που ανεβάζει το ύψος του σαγονιού και κυρίως της μύτης, τα σμιγμένα φρύδια που αναζητούν μια

επιβεβαίωση. Και βέβαια η διάθεση του ανθρώπου να αλλάξει τον χρόνο φαίνεται και εδώ. Παραμορφώνεις τις ρυτίδες ώσου να τις τεντώσεις και να χάσεις την έκφρασή σου (εκ-φράση: η φράση ή η πρόταση που φτιάχνεις με το πρόσωπό σου, για να την φανερώσεις..εκτός), να χάσεις τα μαλλιά σου την αγνότητα που εμπνέει το λευκό και τον σεβασμό. « Πόσων χρονών είστε; Όσο δείχνω! ». Δηλαδή όσο δείχνει ο καθρέφτης σου, ο επιφανειακός, ο ψυχρός, που είναι ένα ρολόι που λειτουργεί αντίθετα από τον χρόνο σου, γιατί προσπαθείς να τον παραμορφώσεις και αυτός παραμορφώνει την εικόνα σου. Και γίνεσαι μια εικόνα που δε μπορεί κανείς να προσκυνήσει γι' αυτό που εικονίζει, αλλά γι' αυτό το υλικό της. Ο καθρέφτης εικονομάχος και ο χρόνος εικονολάτρης. Είσαι ένα υλικό από άνθρακα: έξι πρωτόνια, έξι ηλεκτρόνια και έξι νετρόνια. Υλικό...καλοβαλμένο,δε μπορώ να πω...

Ένα παιδί μου θυμίζει ο χρόνος
κι ας τον βλέπουν γέροντα.
Έχει ραβδάκι στο χέρι
και πηγαίνει στα χώματα
και τα σκαλίζει
και τους τραβάει γραμμές
και γράφει πάνω τ' όνομά του.
Πειράζει σκουλήκια
και κοχλιούς αναγυρίζει.
Χαλάει μηρυγκοφωλιές
και χτυπά τ' αγριόχορτα
για να πέσουν οι δροσιές
από τις αμβλυμένες άκρες τους.
Και θα βαρεθεί μετ' από λίγο
γιατί είναι παιδί.
Και θα κοιμηθεί το βράδυ
για να ονειρευτεί
ότι αύριο το πρωί θα σηκωθεί
να ανασκαλίσει το χώμα
που άλλαξε από τα πατήματα και τον αέρα
στη μέρα που πέρασε.
Να ξαναπειράξει τα σκουλήκια
που κρύφτηκαν,
να ξανασπρώξει τους κοχλιούς
που σούρθηκαν λίγα κατοστά πιο 'κει
και να ξαναγκρεμίσει τις μηρυγκοφωλιές
που μόλις είχαν αναστηλωθεί.
Όμως οι δροσιές,
όταν τις τίναξε εχθές,
πρόλαβαν και έγιναν κρασί
για τη Γης και άρωμα για τους Αέρηδες:
Ζέφυρος και Λεβάντης, Σορόκος και Μαϊστρος...
Άλλα τ' αλλάζει ο χρόνος
και άλλα δεν μπορεί...
Πώς γίνεται και πάντα
οι ψυχές μας να είναι
σαν τις δροσιές των χόρτων;

ΟΔΗΓΙΕΣ ΧΡΗΣΗΣ ΧΡΟΝΟΥ

1) JET LAG

ΝΙΚΗΣΤΕ ΤΗ ΜΟΝΟΤΟΝΙΑ ΠΗΓΑΙΝΟΝΤΑΣ ΣΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ Ή ΣΤΟ ΜΕΛΛΟΝ!!!

Νιώθετε πλήξη, ανία και κυρίως πως τίποτα δεν αλλάζει στη ζωή σας; Μην ανησυχείτε! Η τεχνολογία τίθεται τώρα στη διάθεσή σας! Δεν έχετε παρά να μπειτε σε κάποιο αεροπλάνο που φτάνει ύστερα από 12 ώρες, στο αντίθετο ημισφαίριο και πηγαίνει σε αντίθετη κατεύθυνση απ' ότι η φορά της Γης! Αναλόγως, μπορείτε να πάτε στο μέλλον ή στο παρελθόν, να δείτε στο ίδιο εικοσιτετράωρο δύο ανατολές ή δύο δύσεις, να δείτε τους ανθρώπους να ξυπνάνε ή να κοιμούνται δύο φορές (αιχμαλωτισμένοι στους κερκαδιανούς ρυθμούς που χορεύουν πάντα οι πολιτείες τους). Ποτέ να μην πραγματοποιήσετε ένα τέτοιο ταξιδάκι Τρίτη και 13 ή Παρασκευή και 13 σε περίπτωση που διαλέξετε να ταξιδέψετε στο παρελθόν: Θα ζήσετε δύο φορές αυτή την ημέρα. Κάντε λοιπόν το δικό σας ανατρεπτικό ταξίδι! Προσοχή! Η κόπωση και η απώλεια συνείδησης του χρόνου μπορεί να σας μπερδέψουν για λίγες μέρες! Θα προσαρμοστείτε όμως ξανά! Καλό ταξίδι!

2) CARPE DIEM!!

Αδράξτε τη μέρα, βουτώντας τη από τα μαλλιά! Μην αφήσετε λεπτό ανεκμετάλλευτο, για τη δική σας ψυχική ηρεμία, αλλά και των άλλων! Αν χρειάζεστε επαναλαμβανόμενα 24ωρα απραξίας για χαλάρωση, κάντε το! Αν πιστεύετε ότι δεν σας χωράνε οι 4 τοίχοι, φύγετε! Αν πιστεύετε δεν θα ξαναπαρξούν πιο ευνοϊκές καταστάσεις (από αυτές που ζείτε) για να πείτε κάτι σε κάποιον, πείτε το τώρα! Αλλά τώρα! Μην το αφήνετε να φεύγει μαζί με την εκφώνηση του «α»! Ζήστε το! Αδράξτε τη μέρα! Ποτέ μην αφήνετε κάτι που μπορείτε να το κάνετε τώρα για αργότερα! Δεν ξέρετε τι μπορεί να γίνει μετά! Γεννιόμαστε πολλοί και πεθαίνουμε ένας, γιατί η ζωή είναι μικρή. Δεν μπορούμε να κάνουμε όλα όσα δυνάμεθα! Διαλέξτε την καλύτερη δυνατότητά σας και μετατρέψτε την στην αποδοτικότερη ικανότητά σας!

Άφησέ με να 'ρθω μαζί σου
λίγο πιο κάτω, ως τη μάντρα του τουβλάδικου,
ως εκεί που στρίβει ο δρόμος και φαίνεται
η πολιτεία τσιμεντένια κι αέρινη, ασβεστωμένη με φεγγαρόφωτο,
τόσο αδιάφορη κι άυλη,
τόσο θετική σαν μεταφυσική

που μπορείς επιτέλους να πιστέψεις πως υπάρχεις και δεν υπάρχεις
πως ποτέ δεν υπήρξες, δεν υπήρξε ο χρόνος και η φθορά του.
Άφησέ με να 'ρθω μαζί σου...